

תפארת ישראל

גליון קצ"ח (שנה ה')

הגליון השבועי של

הקלויז "תפארת ישראל" טשארטקוב

בנשיאות כ"ק האדמו"רים לבית רוזין שלי"מא

Van Lierustr. 37 - Tel. 03/232.95.10 אנטווערפן

זמני השבת פרשת וישלח תשי"ע

אנטווערפן ירושלים בני ברק לאנדא ניו יארק

הדה"נ	16.18	4.00	4.13	3.38	4.10
מוצש"ק	17.33	5.15	5.16	4.50	5.18
ר"ת	17.48	5.52	5.48	5.04	5.40

זמני השבת בקלויז: שיעור בספר אהלי יעקב: 16.30 - מנחה וקבלת שבת: 16.50
דף היומי: 08.00 - אור החיים הק': 08.30 - שהרית: 09.00
באר מים חיים: 16.10 - מנחה וס'ג: 16.30 - אבות ובנים: 17.45 - מלוה מלכה: 20.45

שבת קודש פרשת וישלח, י"ח כסלו תשי"ע

בשנה זו שיום 4 DEC חל בליל ש"ק, תחיל אי"ה לומר בתפילה
”ותן טל ומטר לברכה” במוציא שבת הבעל"ט - פרשת וישלח

תפארת שבמלכות

אמרות שהורו מרבוה"ק על פרשת השבוע ועניני דיומא

רמז נורא בגלגול נשמות יעקב ובניו

עברתם אתי להבאישיני ביושב הארץ וגו' (ל"ה. ו). הנה נודע שאברהם ויצחק לא יתגלגלו עוד בעולם הזה, רק יעקב אבינו יבוא עוד בגלגול, כיון שבניו חטאו במעשה שכם ובמכירת יוסף, ועל כן הוצרך יעקב אבינו להתגלגל שנית בעולם ברבי עקיבא שהוא היה נשמת יעקב אבינו ע"ה, ו"יעקבא" הוא אותיות "יעקב", והכ"ד אלף תלמידים שלו שמתו בימי הספירה, היו מגולגלים בהם נשמת אנשי שכם [כן אי' מהארז"ל, ע' ליקוטי תורה להאר"י, פרשת ויחי, ומגלה עמוקות פופרט ואתחנן, אות פ"ח. וחסד לאברהם - אולוא, מעיני חמישי עשר, שפ"ט, נהר כ"ח].

וזה רמזו בהאי קראי שאמר יעקב אבינו לבניו, "עכרתם אותי להבאישיני ביושב הארץ", שעל ידכם אני צריך להתגלגל ולבוא עוד הפעם לזה העולם, ולהיות בין "יושב הארץ". ועוד יעשה בגלל זה "ואני מתי מספר" - שצריכים הם למות בימי המספר, שכל תלמיד רבי עקיבא מתו בימי הספירה מפסח ועד עצרת, ואח"כ נהרג רבי עקיבא בין העשרה הרוגי מלכות, וזהו "ונאספו עלי והכוני ונשמרתני אני ובית", היינו יחד עם ביתי, כי השבטים נתגלגלו בעשרה הרוגי מלכות (תיקף זכר ק"ה) על עון מכירת יוסף.

(מרו' הס'ק מרוז'ן ז"ע, עירון קדישין השלם ח"א, עמ' נ"ז. עו"ש בעהרה צ"ט מעט נורא, מה שאמר רבינו לבניו הק')

כשהש"ת משווה בין ישראל לאומות, ראויים הם לברכה

לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהי שמך (ל"ה. ו). הקב"ה בירך את יעקב כך בבית אל, ובישר לו על שמו בלא ליתן טעם לדבר. לא כך המלאך, שרו של עשו, כשבירך אותו אמר "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל", והוסף טעם בזה "כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל". וראה החילוק בין ברכת ה' להסכמת שרו של עשו הוא, כי לפעמים הכלל כולו נקראים בשם יעקב, ולפעמים ישראל, כי יעקב הוא בעת שהם בגדוניהם הלא גבוהה, וישראל הם בעת שהם במדרגה הגבוהה. ולכן שרו של עשו, לא רצה להסכים על הברכות, אלא בתנאי שיהיו ראויים לכך, ע"כ אמר "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל" - והיינו ע"י מעשיך הטובים, אי תדיה ראוי לברכה. אך הקב"ה ברוב רחמי וחסדיו ואהבתו, לא נתן שום תנאי אלא אמר סתם "לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך".

והעצה שעשה הקב"ה שתמיד יהיו ראויים לברכה היא, כי לפעמים כשישראל אינם זכאים יציב אותם לעומת אומות אחרים, ואז תמיד יהיו ראויים לברכה, כי שקול ישקלו כנגד כולם, לצד מעלתם הטובה. וזאת היתה כוונת הקב"ה שנוולרו תאומים, יעקב ועשו, למען שבכל פעם שיתייצבו זה כנגד זה, יראה לעין החילוק בין יעקב התמים במעשיו, לעשו במעשיו המכוערים.

וזהו מה שאמר הנביא (מלאכי א'. ג'-ג) "אהבתי אתכם אמר ה', ואמרתם במה אהבתנו, הלא אח עשו ליעקב", וכונתו בכה שנוולדו יחד היתה "ואת עשו שנאתי" - בגלל מעשיו, ובגלל זה "את יעקב אהבתי".

(גזי ישראל, שארשטוקוב, פרשת וישלח תרפ"א, עמ' צ"א)

"בי" לא נתקיים בי

ראיתי רמז מקדמון על פי רש"י שבפסוק "ואחר עד עתה" (ל"ה. ו), ומפרש רש"י ז"ל: לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכת אבינו שברכני "הזה גביר לאחיק", שהרי לא נתקיימו בי. והיינו שתיבת "גביר" נחלקת לשני תיבות "גר" "ביר", ומכיון שלא נעשיתי שר וחשוב, אלא גר, אי"כ נתקיימה רק תיבת "גר" - מן הברכה הוי "גביר" וגו', ותיבת "בי" לא נתקיימה עוד, וא"כ אין כדאי לך לשנוא אותי על ברכות אבינו, שהרי לא נתקיימה "בי" - דייקא.

(כנסת מרדכי, סאדיגורא, מועדים ח"א, עמ' קכ"ה)

חסדי הש"ת נשפעים למו ששפל בעיניו

קטנתי מכל החסדים (ל"ה. ו). פירוש, כל החסדים נעשית עמי, הוא מהמת שאני קטן, כמו שאמר הכתוב (עמוס י. ב) "כי קטן יעקב", כמו שהלכנו מהמת שנחמט אורה, לפיכך צריכה להחסדים בכל פעם שתתמלא, ואף כשהיא מלאה עדיין אין אורה כמו השמש, אבל השמש שהיא בעצמה מאירה [היינו יש"ש בפני עצמו], אינו צריך להחסדים [היינו כך מרגיש עצמו, ולכן לא נשע לו חסדים, דמינו קטן בעיניו].

(הרה"ק רבי אברהם חז"ע, חסד לאברהם דף מ"ה:)

יש לי כל - בגלל אמותה הבורה שעזרי מעם ה'

וכי יש לי כל וגו' (ל"ה. ו). בשמחת בית השואבה, היו שואבין רה"ק, והיו אומרים אנו ל"ה וענינו ל"ה. או"א, דהנה חלק ד' עמו ישראל לסגולתו, כי יש הנהגה והשפעה בגדר העולמות שהוא גבוה, ויש הנהגה והשפעה טובה שהיא למעלה מן העולמות, והוא נקרא בחינת נס. והשפעה זו היא רק לבני ישראל המאמינים והדבקים בד' כי אין עוד מלבדו בלי שום סיבה וגבול רק מעצמותו ית"ש. וזה עיקר השמחה באיש ישראל, שעז"י הוא יוצא מגדר הטבע, ואמנה זו באמת היא מביא לרה"ק, וזהו בחינת "מאין, יבוא עזרי", היינו מבחינת "אין" - שהיא למעלה מגדר וסיבות העולם, שהיא בחינת יש - בחינת נס, בא העזר לישראל. וזהו ע"י הצדיקים שמהפכים מישל לאין, מדין לרחמים. וזהו "עזרי מעם ה'" - דייקא שם הרחמים, וזהו שאמר "אנו ל"ה" - היינו אנהנו עם סגולתו, ובהור בנו מכל עם לדביקותו ואמונתו בעצמותו ית"ש מקור א"ס ב"ה. וע"כ ל"ה דייקא ענינו, על דרך "אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי, עזרי מעם ה'", דייקא. והשפעה זו נקראת נחלה בלי מיצרים.

ועל כן אמר יעקב אבינו ע"ה "יש לי כל", היינו שאצלי ה"ש" נעשה כל, בלי גבול וחסרון, כי עשה ממש מישל "אין", ע"י אמונתו ודבקותו בלתי לד' לבדו, בלי סיבת אמצעית טבעיות, רק למעלה מן הטבע. וזהו "תחת אשר לא עבדת את ה'א בשמחה וכטוב לבב מרוב כל" [היינו חסר בשמחה האמיתית, מחמת חסר באמונה התמימה, וזה שאמר שחסר] בשמחה דייקא, ובכבוד לבב - שהיא אמונה, ולכן יש לו מרוב כל - היינו שתעשה מבחינת יש וגבול שהוא נקרא רוב, ע"ד [שאמר עשו ליעקב] "יש לי רב", [ובחסר האמונה הזאת] תעשה כל שהוא בלי גבול, בחי' השפעת הטוב מהש"ת בלי גבול. (קדושת אהרן, סאדיגורא, לסוכות, שמחת בית השואבה תרע"א, דף ע"ז:)

מילין מצריו

אחר ל"ו שנים, שיעקב אבינו לא ראה את אהיו עשו, עומד הוא להתראות עמו. אם חשב הוא שהשנים שחלפו, הקחו במעט את משטמת עשו, את תאוות הנקם שבערה בו, הוברר לו ע"י המלאכים ששלח, שלא! עשו לא שכה, וממתן לו עם 400 אנשי צבא, להילחם בו, וה"ו להרגו.

יעקב אבינו, תיקן פעמי' לדורון, תפילה, ומלחמה. הוא הכין עבור אהיו עשו, מנחה גדולה, מאתיים עינים והחלים, ועשרים תישים ואילים. גמלים, פרים ופרות, ואתונות ועוד ועוד.

אך מלבד כל זאת, הוא שלח לעשו דברים שבעל פה, המצריכים ביאור: תחילה האריך לספר לו בפירוט רב, את אשר עבר עליו במית לבן, אשר במעונו דר כ"ב שנה, ושמת תר"ג מצוות, ולא למד ממעשיו הרעים. מאי נפק"מ לעשו כל זה? וכי הוא העריך אדם המקיים באדיקות רבה תר"ג מצוות, שבכך יחוס על יעקב? ברור שלא!

בנוסף לאות, מספר המדרש, הודיע יעקב לעבדיו, שבעת שעשו יפגשו אותם וישאל לזי המנחה הגדולה הזו, יאמרו לו בפירוט, הבהמת כעבורך, אך אנו - העבדים - שייכים ליעקב, ואותנו לא העניק לך, אנו עבדי יעקב!

לכאורה, יעקב אבינו מתאמץ לחלול את פני עשו, מדוע א"כ שלח לו דיבורים כאלו עבדיו, אדרבא שידגל את המנחה ויניס בתוך המנחה אף את העבדים? למה צריכים אלו להתריס בפני עשו, אנו לא שייכים לך, אלא עבדי יעקב?

ביאור הדברים פשוט: יעקב אבינו העביר לעשו מסר חד משמעי, אני אכן מוכן לוותר על הרוב דברים הקשורים לפי וממוני, כדי למצוא חן בעיניך, וכדי שלא אבוא למלחמה עמך, אך בדברים הנוגעים לנשמותי, למצוות התורה, לא אוותר כבהוא זה. דורון בממונו, אכן אתן לך. אך ברוחנותי, לגבי שמירת המצוות בצורה גלויה ללא כל פשרה - לא אגלמלחמה!

עם לכן גרתי - אך לא עזר לו מאום, ותר"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים. כמוהו! את עבדי אסרה התורה לתת לך, לישראל אסור למכור אתך לנכרי, כי בכך מחסר הוא מהם ממצוות שהם צריכים לקיים כעבדי ישראל. בפי עבדיו שם יעקב את המסר לעשו, בתר"ג מצוות התורה, על כל פרטיהם ודקדוקיהם, אין שום פשרות !!! כי הפשרה הקלה ביותר, גורמת הרס וחורבן נוראי גלויה לשער כלל את תוצאותיו.

זכר לדבר מצאנו בדינה בת יעקב: היא נלקחה בעל כרחה לבית שכם, ואחר הריגתו כל אנשי שכם ע"י שמעון ולווי כתוב "ויקחו את דינה אחותם". ובמדרש מוקשה, מדוע כתב "ויקחו" ? ומתוך המדרש - שדינה לא רצתה ללכת, היא רצתה להישאר בבית שכם, ולכן אחיה היו מוכרחים לקחת בעל כרחה. והקשויא ברורה! והלא דינה נלקחה בעל כרחה, נגד רצונה, מה אירע בני ימים אלו שהיא קבלה רצון להישאר ?

אלא במשך שלושה ימים, היה "נראה", שבני יעקב מגיעים לפשרה עם אנשי שכם, מצאו איזה פתרון הלכתי לבעיה הסבוכה של דרישת אנשי השלטון המקומי לשדך בין בנות יעקב לבני שכם, אם ששמעון ולווי כלל לא חשבו לרגע על הפשרה... אלא על המעשה שעושים עומדים בעוד שלושה ימים. להעניש כדבעי את כל אנשי העיר, אך בעבור דינה זה כבר היה מאוחר מידי, הנערה דינה חשבה במשך שלושה ימים שיש פשרה ! וכשנדינה לילד שיש פשרה עם התורה, הוא המצוי לפרש זאת באלף פירושים נוספים, עד לתוצאה מרה מאד!!!

אין, אין כל פשרה באיסורי התורה, גם לא במס שפתיים, אף במחיר של מלחמה עם עשו ! לעשו צריך להיות ברור, שאם זה אסור, אנו לא מתפשרים ! וידועים דברי הרמב"ן ז"ל בפרשתו, שבפרשה זו ולקוחי, מרובים כל הגלויות והנעצות להתמודד בהם, עד סוף כל הדורות!!! נפשינו, ובנפש זרעינו הדבר.

א גיטען שבת

הגליון נדבת הרה"ח ר' שלום אנגלשטיין הי"ו
לרגל הולדת הנביא ה'ו' - בן לחתנו הרה"ח חיים אלכסנדר (ב"ד מרדכי איסר) אקרמן הי"ו

ולע"נ קטן פני"ח הרה"ח הגפון
ר ישראל יוסף פרידמן ז"ל
בן כ"ק מו"ק אדמו"ר הרה"ק
רבי משה יהודה לייב מפאשאקאן ז"ע
נלב"ע י"ח כסלו תשל"ח - ת. נ. צ. ב. ה.

נא להתפלל ולהעתיק
בעבור כ"ק מרו' אדמו"ר
רבי יצחק יעקב שלי"מא
בן חנה פעשא
הזקוק לרחמי שמים מרובים
לרפואה שלימה במהרה בתושח"י

ברכת מזל טבא
למע"כ מוה"ר הגה"ח
רבי יצחק יהודה רבינוביץ שלי"מא
רב דקלויז באיאן י"ב - ור"מ ישיבת אור ישראל נ.נ.
לרגל אירוסיו הבן הבה"ח משה אהרן נ"ו
עב"ג, בשעמ"צ
יה"ר שיתעבד לקשר של קיימא ולבני עדי עד
ורוב נחת דקדושה מתוך הרחבת הדעת
ירוהו מכל יו"ה, אמון

הילולא הצדיקיא
במוצש"ק הבעל"ט - אור ליי"ש כסלו
יומא הילולא קדישא של
כ"ק מו"ק אדמו"ר המגיד הגדול ממועזיטש ז"ע
תקיים אי"ה
סעודת הילולא - ומלוה מלכה
בשעה 20.45 בקלויז
זכותו וזן עליו ועל כל ישראל, אמון

ה'הולא דצדיקיא

הרה"ק רבי ברוך מויז'ניץ זי"ע "אמרי ברוך"

נלגים כי כסלו תרנ"ג

אלה תולדות: מורינו ורבינו ברוך האגער מוויזניץ ז"ל, אחי הרה"ק רבי יעקב דוד ז"ל, שניהם בני הרה"ק רבי מנחם מנדל מוויזניץ בעל "צמח צדיק" – חתן הרה"ק רבי ישראל מוויזניץ, בן הרה"ק רבי חיים מקאסוב, בן הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאסוב, בן הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד.

הנה הרה"ק רבי ברוך ז"ל, נולד בשנת תר"ה לפ"ק, ונשא את בת הרה"ק רבי ארי לייב שפירא מוויזניץ – נכד הרה"ק רבי פינחס מקאריץ – לו לאשה. הרה"ק רבי ברוך למד בשקידה נפלאה, וגדול היה בסדר ובתורה, נהג עצמו בקדושה ובטהרה, בשנת תרמ"ב כאשר נפטר אביו הרה"ק רמ"מ מילא מקומו ונהג נשיאותו ברמה, ואעפ"כ היה בענוה גדולה, אלפים נסעו אליו לראות את עבודתו הקדושה וליקח ממנו עצה ותושיה, נדפס ממנו ספר "אמרי ברוך".

זכרה לבניו וחתנים רבני המה גדולי הדור, ה"ה: הגה"צ רבי ישראל שליט"א [זי"ע מוויזניץ] האדמו"ר המפורסם מגראסווארדיין – חתן הרה"ק רבי מאיר סג"ל מדייקוב בעל אמרי נועם. ולהבחי"ח הגה"צ רבי חיים מאנמיניא ז"ל – חתן הרה"ק רבי יצחק מבוהוש. ולהבחי"ח הרה"ק רבי יעקב דוד שליט"א [זי"ע] מסטראוניץ – חתן הרה"ק רבי ישכר בעריש מדאלינא. הרה"ק רבי פינחס מבראשא שליט"א [זי"ע] – חתן הרה"ק רבי שמואל ורק מקאסאהל. הרה"ק רבי פייביש מוואלישכוד שליט"א [זי"ע] – חתן הרה"ק רבי משה מסאסוב. הרה"ק רבי היאל מיכאל מהארדאנא שליט"א [זי"ע]. ולהבחי"ח הרה"ק רבי משה משא"ן ז"ל – חתן הרה"ק רבי יהושע העשיל נכד הגה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא. הרה"ק רבי שמואל אברהם אבא מהארדענקא – חתן הרה"ק רבי משה מרדכי טווערסקי מבראדיטשוב. הרה"ק רבי שלום ז"ל. וחתניו היו: הרה"ק רבי שמואל דוב האדדוב ז"ל. ולהבחי"ח הרה"ק רבי מרדכי מקלאמיא שליט"א [זי"ע]. והרה"ק רבי שלום יוסף מטשערנארץ שליט"א [זי"ע].

הרה"ק רבי ברוך ז"ל נפטר באבי ימיו, בן מ"ח לימי חייו, כי כסלו תרנ"ג, לפ"ק, זיעוכי"א. **מליצי אש, בערך רבינו, עמ' קנ"א**

סיפר הגה"צ מבאנילא זצ"ל, ששמע מהאנאן רבי שמחה גינבורג אב"ד סטראזשניץ – מחותנו של הרה"ק רבי ישראל יעקב מכווסט זצ"ל: פעם הגיע הרה"ק רבי ברוך מוויזניץ זי"ע על שבת קודש לעיר סטראזשניץ כדי לגבות מעות לשלם צדקות אביו שהגיה אחריו, והיה שם ציבור גדול וכיבוד אותו ביותרת הכבוד מאד מאד, והרה"ק ענה על הפיאקרי ביהד עם הרב של העיר, וכל העם רצו אחריו מכל הסביבות. ואמר לי הרה"ק "הכי ידעתם איזה פנים יש לי עתה? הנה, פעם יבשתי בביתי וראיתי שנכנס עגלה בחרה, ששתי לעצמי מי הוא זה שונכס? אהד שחסידי? בוודאי לא! כי לא היה דרכם להיכנס אל חבתי עם העגלה. קרוב משפחה? גם כן לא, כי הם מודיעים קודם לכוואם. וניגש הגבאי לראות מי הוא זה, וראה שיושבת אשה אלמנה שבורת לב עם בתה, והיא היתה מהאלמנות שאבי זי"ע היה תומך בהם, ואחר הסתלקותו המשכתי לתומכם. ושאלתי להגבאי, ולמה באו עם פיאקרי? ואמר לי, שהאלמנה נחלתה מאד, וגם בתה, לכן לא היה להם עצה אחרת רק לכווא עם פיאקרי". וסיים הרה"ק רבי ברוך: וכלי האלמנה היה לה איזה גאווה בעת שישבה על הפיאקרי? לא! כי לא היה להם עצה אחרת, כי המה היו שבורים מאד מגודל חולאתם, פנים כזה יש אף לי עתה, שאנוס אני לילך מחמת החובות של אבי זי"ע לפרנסת האלמנות והיתומים, ולנסוע בפיאקרי כדי שיעזרו לי! **(מפרסם זמני ח"א, עמ' קמ"ב, וכוונ"ז באריכות בס' מפי ספרים וסופרים ח"ג, אבות, אות ל')**

סיפר רבינו (הרה"ק רבי יהודה'לי מדייקוב זצ"ל): עובדא הוא אצל הרה"ק רבי ברוך מוויזניץ זי"ע, בראש השנה שחל להיות בימים חמישי ושישי, ובליל שבת קודש הורגש עליו חולשה מעבודת הנהגה הקדושה, ולכן בקשו ממנו אנשי שלומו שיקדש על היין בביתו, והשיב להם: **רבי שיש אלו חילוק והבדל אם הוא מקדש על היין בפני שלושה איש, או בפני שלושת אלפים איש, חבל על הוצאות הנסיעה אליו".** וכאשר סיפר הס"ק [אהבת ישראל מוויזניץ] סיפור זה, הוסיף ואמר בענוות חן: "הייתי גם אני רוצה להיות במדרגה זו". **(כ"ק אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א, זכרון יהודה, עמ' צ"ד)**

מן אדמו"ר מהר"ש מסלאנים זי"ע, אמר על הרה"ק רבי ברוך מוויזניץ זי"ע "ער איז א לייט שבלייט". **וידוע** שהרה"ק רבי ברוך מוויזניץ זי"ע, היה מסגף עצמו מאד, ונסתלק מרוב סיוגופים, פעם אמר לו הרופא שטיפל בו "איר ווילט זיך גלייכן צו די רוויניער קינדער, זיי דארפן נישט קיין עסן, זיי קענען לעבן פון לופט...". **(הרה"ק רמ"ח מסלאנים זצ"ל, מאמר מרדכי ח"ב, עמ' שמ"ז)**

כשהיה רבינו האמרי ברוך זי"ע, ילד, שמע איך שאחד התנצל לפני אביו הרה"ק בעל צמח צדיק זי"ע, שהוא אינו כלי מוכשר לקבל השפעות טובות. נענה האמרי ברוך, והשיב: הנה קיי"ל (כל"ס פ"ה, 6), דכלי שנפחת כשיוצא רימון מתבטל מתורת כל, אבל פחות מכן. ואמרו חז"ל (עריפות י"ט) "אפילו ריקנין שבך מלאין מצוות ברימון", נמצא שכל יהודי באיזה מצב שלא יהיה נחשב בתורת כל, שהרי עדיין הוא מחזיק שיעור רימון, וממילא יכולים כל ישראל לקבל השפעת חסד ורחמים אכ"ר". **(ליקוטשים שבסוף ספר אמרי ברוך, עמ' 56)**

דרכו של הרה"ק בעל אמרי ברוך מוויזניץ זי"ע בהנהגה, היה שונה משל אביו הרה"ק הצמח צדיק זי"ע, אצל אביו זי"ע היה התפילה בוקעת רקיעים ובהתלהבות יתירה עד אין קץ, ולעומתו אצלו היתה התפילה כשהתאפקות, וכלפי חוץ לא היה נראה עליו שום סימני התפעלות בעת התפילה, וכמו שהתנהג זקנו הרה"ק רבי ישראל מוויזניץ זי"ע שעבודתו הק' היתה בהתאפקות וכלפי חוץ לא היה נראה מאומה. כמו כן לא היה האמרי ברוך מרבה לדבר תורה, ולא היה מרבה לשוחח עם החסידים, רק כל הנהגותיו היו באצילות. חסידי וויזניץ שגרו בהאמונה וקטפו ואהבו יותר את דרך ההתלהבות בעבודת ה', לפיכך כאשר נתעשר האמרי ברוך בעול האדמו"רות, לא נתנו יהודים אלו כ"כ מהנהגתו, אך מ"מ מחמת כבוד בית אבא והמשך השלשלת באו גם אליו, אך כבואם הסתופפו והגו מאורם של בניו הרה"ק בעל אהבת ישראל מוויזניץ זי"ע, והרה"ק רבי חיים מאנמיניא זי"ע, ודרכם היתה יותר כשל זקנים ה'צמח צדיק. ולעומתם חסידי וויזניץ מבוקבניה, הנו מאד מרובי התנהגות הרה"ק רבי ברוך, כי הם העדיפו את סדר העבודה הפנימית, בלא התעוררות והתלהבות חיצונית.

מיד לאחר תפירת הצמח צדיק, כשהגיעה הקבוצה הראשונה מחסידי מארמורוש אל האמרי ברוך, הריש בהם תיכף שאין להם שלם איתו, ורק מחמת אונס ובלית ברירה באים הם אליו, ופתח וסיפר להם מנעשה שהיה - ואני זכיתי לשמוע הדברים מהגה"ח רבי ארי מרדכי הורוויץ מבאנילא זצ"ל, ששמעם מחסיד מארמורוש שהיה בין קבוצת חסידים אלו, שהאמרי ברוך סיפר להם את המעשה, ומעשה שהיה כך סיפר:

ידוע שבין הרה"ק רבי מאיר'ל מפרמישלן זי"ע, לבין זקני הרה"ק בעל התורת חיים מקאסוב זי"ע, גבה טורא, ולא השלימו איש דרכו בעבודת ה' של רעהו, כי התורת חיים היה מתנגד לדרכו של הרה"ק מפרמישלן, שהתנהג ע"פ רוח הקודש גלויה.

פעם איקלע אחד מגדולי חסידי התורת חיים לשבות בעיר פרמישלן, ומחמת החילוקי דעות שהיו בין רבו להרבי ר' מאיר'ל, לא רצה להיות נוכח בעריכת שולחנו לעיני כל, כדי שלא ירגנו עליו החסידים שנהפך להיות מחסיד פרמישלן, אך מצד שני סבר שלחופזה יחשב אם יהיה בעיר ולא יכנס לטיש, על כן הלך ושבת מחוץ לעיר, וממילא לא היה צורך להשתתף בעריכת השולחנות. אך בכל זאת השתוקק לראות את עבודת הקודש של הרה"ק מפרמישלן, לפיכך החליט שבסעודה שלישית יכנס לטיש אחרי שיהיה חשיכה כמנהג חסידים ואנשי מעשה, וקודם שידליקו את הנרות יעזוב את המקום, ובמילא לא יבחנו איש בבואו ובעזבתו.

אמנם עיניו של הרבי ר' מאיר'ל, היו פקוחות וידע את כל אשר נעשה, לפיכך התמהמה באותה שבת להיכנס לטיש בס"ג, על אף פליאת החסידים שהרי לא היה דרכו בכך כלל, ורק כאשר הגיע אותו חסיד קאסוב, ירע הרבי וקיבל את פניו, ואמר לו: איתא בגמ' (בבב"ב ט"ו) "רב הונא תקיפו [=חמטין] ליה אצבע מאות דבא דחרמא, על לגבי רב יהודה אחוה דרב סלא חסידא ורבנן, ואמרו לה רב אדא רב אהבה ורבנן, ואמרו ליה, לעיין מר בכמילי [=פשפש במעשיו], אמר להו ומי חשידנא בעינינו, אמרו ליה ומי חשיד קוב"ה דעביד דינא בלא דינא, אמר להו אי איכא מאן דשמיע עלי מילתא לימא [=מי ששמע עלי איזה דבר שאני צריך לתקון, שויאמר לו], אמרו ליה הכי שמיע לן דלא יתיב מר שבישא לאריסיה [=האיחס שעבד במזירת הגפנים לא קיבל חלקו מהענבים שנוהגים לתת, מלבד המשכורת], אמר להו מי קא שביק ליה מידי מיניה, הא קא גניב ליה כוליה [=מדוע הייתי צריך ליתנו, הוא הרי גנב הרבה יותר מהמנוע לו], אמרו ליה היינו דאמרי אינשי בתר גנבא גנבו וגנבא טעים [=הגנוב מן הגנב, אף הוא טועם טעם גניבה], אמר להו קבילנא עלי דיהיבנא ליה [היינו אף שלא מניע לו אתן לו חלקו בענבים], איכא דאמרי הדר חלא והוה חמרא [=י"א שהחומץ חזר וניהי יין], ואיכא דאמרי אייך חלא ואידיבן בדמי דחמרא [=י"א שזה נשאר חומץ, אך מחיר החומץ התייקר, ובמילא לא הפסיד].

ובכך פנה הרה"ק מפרמישלן אל אותו חסיד קאסוב, ואמר לו: לפי האמת אינו מובן, איך יכווא מאיר'ל לכווא לערוך טיש לפני ישראל, הלא מאיר'ל חטא ואינו ראוי לכך כלל. אך למאיר'ל יש ידידים טובים שאומרים שאע"פ שמאיר'ל חטא בכל אופן הוא שב בתשובה - "הדר חלא והוה חמרא", שהחומץ נהפך ליין ע"י תשובה, אולם כאן יש חסיד קאסוב שהוא סבור שמאיר'ל לא שב בתשובה, ועדיין הוא בבחינת חומץ, והטעם שהוא מגיע לכאן עתה לטיש הוא מכיון שאין לו כאן את הרבי שלו, ובמילא במצב כזה גם מאיר'ל טוב - "אייך חלא ואידיבן בדמי חמרא", דהיינו דליכא יין, אזי גם החומץ טוב הוא.

את זאת סיפר האמרי ברוך לחסידי מארמורוש, וכיון לומר להם, שגם הוא מבין שלא היה ברצונו לבוא להסתופף בצל צדק, ורק כאשר היין איננו, שאביו ה'צמח צדיק נסתלק מרום לפני כלבית ברירה, באים הם לפני כלבית ברירה, אזי גם החומץ טוב הוא. **(הגה"ח רבי אליעזר דוד פרידמן שליט"א, מפי ספרים וסופרים, הגדה של פסח, עמ' שפ"ה)**

שמעתי מחסידי וויזניץ, שפעם אחת באה עקרה אחת לפני הרה"ק רבי ברוך ז"ל, וביקשה שהרבי יבטיח לה בן זכר, והיא תקבל על עצמה שאם יולד לה בן, היא תגדלו על התורה והעבודה, כעין חנה הצדקת את בנה שמואל הנביא. הרה"ק רבי ברוך בירכה שה' ימלא משאלות לבו לטובה, אך האשה לא זזה משם ולא היה לה די בברכת הרבי, ודרשה שהרבי יבטיחה. וכמעט נשבעה שלא תניח את חדר הקודש עד שיבטיח לה את הרבי. אמנם הרבי לא רצה להבטיחה, ואמר לה היאך יכול אני להבטיח לך, ואני זה מסור בידי, אני יכול להבטיח לך שאתפלל בעבורך. אך ללא הועיל. אחר כל ההפצרות והתחנות, הבטיח לה הרבי זאת, וכששמעה זאת האשה הלכה מן החדר בשמחה רבה. ומיד הלכה וקנתה כל צרכי הילד, עגלה קטנה, וגנדים קטנים להולד וכו'. ואכן לא עברה שנה ומעשה, וה'פקד את האשה, וילדה בן זכר.

מקור ביה של הרבי ספרו לפניו זאת, ופתח הרה"ק בחכמה ובענוה ואמר: מה אתם סוברים, שמה שאני הבטחתי לאשה, זה מה שסייע לה? וכי בכוחי להבטיח לה? לא! אלא רק מפני עיקשותה, שלא רצתה לזוז מחדרי, הבטחתי. אמנם, כיון שכל כך היתה גדולה אמונת צדיקים שלה, שהיא היתה סבורה שיש בכוחי להבטיח, ואחר שהבטחתי היא האמינה באמונה שלימה, שצדיקי גזר והקב"ה מקיים, זכות אמונת הצדיקים היא שעמדה לה, ובזכות זה נולד לה בן זכר, עתה"ק ודפח"ח.

(מליצי אש, שם)

סיפר לי הרה"ח ר' פנחס הורוויץ נ"י: שמעתי מאבי - הגה"צ רבי מרדכי ארי זצ"ל מבאנילא, שהיה פעם אצל הרה"ק האמרי ברוך זי"ע בויזשניץ, וכאשר ספרו להרה"ק שהרוסים באים, ברח לסטראזשניץ. כאשר שמע שעומדים להגיע גם לשם, ברח למשערנאוויץ. והנה סוהג למשערנאוויץ יש גשר, לא רצה הרה"ק לנסוע בעגלה על הגשר, על כן ירד עם העגלה והלך ברגליו, ואבי נלווה אל הרה"ק במשך כל הדרך, והנה ניגש אליו איש אחד עם פתקא, ויקח הרה"ק את הפתקא והניחו בכיסו, כשעבר את הגשר הוציא הפתקא מכיסו, וקרא בה, ובזמן הקריאה כשעבר על השמות אמר לאבי: זה יהיה בסדר, זה עדיין צריך לישועה, וזה לא יושע רח"ל.

(הרה"ח ר' ישראל חיים אשרי, שיה זקנים ח"ו, עמ' רמ"ז)

הרה"ק רבי ברוך מוויזניץ זי"ע אמר בלשון קדשו: "ווען זיי וואלטען געהאט אמונה, וואלט מען זיי גיקענט משפיע זיין דער מעלערעל פון הימעל" [=אם היתה להם לבירות אמונה שלמה כדבעי, היו זוכים להשפעת פרנסה ממזימי בהרבה לא צער ומניעה כלל]. **(הרה"ק רבי יהודה'לי מדייקוב זצ"ל, זכרון יהודה, עמ' צ"ג)**

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן

❖ ישמע חכם ❖

דרך חיים ולקחי מוסר מפרשת השבוע

"ולך הי" אף היא "החסד"

כבר חלפו למעלה מעשרים שנה מאז קיבל יעקב את הברכות מיצחק אביו. אך למרות הזמן הרב שחלף, חשש יעקב מהמפגש עם אחיו. את תפילתו לפני הבורא ישיגולו מיד עשוי, פתח ועקב במילים: "קטונתי מכל החסדים ומכל האמות, אשר עשית את עבדך" (בראשית ל"ב י"א).

יעקב העיד על עצמו: "עם לבן גרתי ותרתי"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים" (יש"י בראשית ל"ב ט'). למרות זאת, הוא חש בקטנותו מול החסד הגדול שהרעיף עליו הקב"ה.

מסופר על ה"חפץ חיים" שפעם באה לפניו אשה וביקשה ממנו שיתפלל על בנה שהיה חולה אנוש. נכנס ה"חפץ חיים" לבית הכנסת ועמד בתחינה לפני בוראו. תמצית תפילתו היתה: "ריבונו של עולם, הן הרבית עלי חסדים רבים כל כך, וזכית אותי לכתוב ולהוציא לאור את הספרים: "חפץ חיים" "שמיות הלשון", "משנה ברוחה" ועוד חיבורים רבים. ריבונו של עולם, אגא, גמול נא אתי חסד נוסף, רפא נא את בנה של האשה המסכנה..."

אדם אחר לבטח היה מנסח את תפילתו: "ריבונו של עולם, הרי כל כך הרבה עשיתי למענך, טרחתי והדפסתי ספרים רבים כל כך, לזכות את עמך בשמירת וקיום תורתך. בשכר כל זאת אבקש, שלכל הפחות תגמול עמי ותרפא את פב"ש..." לא זה היה סגנונו של ה"חפץ חיים". הנטיעה שנעט יעקב, האב הוקן, ניכרה היטב בכניו הדגולים.

דוקא על רקע חסדי הבורא הוסיף יעקב ענוה על ענוותנותו. תכונה ייחודית זו, שבה התעטר יעקב אבינו, הפכה למורשתו של עם ישראל בכל הדורות.

הכתוב מעיד על עם ישראל: "לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם, כי אתם המעט מכל העמים" (דברים ז', ז'). רש"י מסביר, שהכוונה היא לכך, שעם ישראל חש בקטנותו ובמיעוטו ערכו, לנוכח חסדי ה'.

המאפיין העיקרי של עם ישראל הוא, שאין הוא בועט במלכות ה', כפי שנהגו עמים רבים. להיפך, החסדים מביאים אותו לתחושת התבטלות עמוקה יותר. התחושה "כי אתם המעט", היא העומדת לזכות עם ישראל.

בדרך זו צעד יעקב אבינו בעומדו לפני המפגש הגורלי, ובאותה דרך צעדו הדורות שקמו ממנו. אימפריות אדירות קמו ונפלו, עמים כבשו את העולם ונעלמו. רק עם קטן "המעט מכל העמים", נותר נצחי, חי וקיים. בזכות אמונתו ובזכות ענוותנותו!

בשבוע הבעל"ט - יהול יומא הדילולא קדישא של דו"ק כ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד'ל מבוהוש ז"ע אשר נתעלה לגנוי מרומים פרזי ימיו בליל ש"ק משנת יושב כ"א כסלו תרצ"ד [הארנו אודותיו, בגליון ק"ג פרשת וישב תשס"ח, אשר מילא יחד עם זקני כ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדיל מבוהוש ז"ע, את מקום חותנם ודודם כ"ק מרן אדמו"ר הפאר ישראל מבוהוש ז"ע, הוא היה קדוש עליון ובעל מוח נפלא, בני עליה רבים התרכזו סביבו. אחר כתיבת המאמר אז, הגיע לידינו עותק צילום של מחברת עם סיפורי קודש ואמרות טהורות ממנו, שהיתה מונחת בגניזו של הרה"צ רבי מנחם

מנדל טוביאס שליט"א, ואי"ה עוד חזון למועד לזכות את הרבים אמרות שפר אלו. כמו"כ קיבלתי אז מיהודי נכבד בעיה"ק וירושלים שהיה דבוק בכ"ק זקני מבוהוש ז"ע, אמ"ק וסיפורים שסיפר ממנו כ"ק זקני מבוהוש ז"ע (שהיה דבוק ואדוק עד למאד בדודו - רבינו ז"ע), בעת עריכת השולחן הק' בכ"א כסלו כפי שנהג בכל שנה] רבינו, היה אז מאושפז בבית רפואה בעיר יאסי.

התן גיסו - כ"ק זקני מבוהוש ז"ע, אמר בעריכת השולחן בכ"א כסלו תשכ"ח, כדברים הללו: דודי הק' ז"ע לא סבל בעבור עצמו, הוא היה קדוש וטהור, זך ונקי, אלא בעוונות הדור. בימיו האחרונים אמר לפני משמשו, רבי, מדוע אינכם מעתירים בעבורכם, שתזכו לרפואה שלימה? ענה לו דודי הק' ז"ע, באיזו זכות אבקש רפואה? תמה הגבאי: מה פירוש באיזו זכות, בזכות שאתם עובדים את הש"ת כל העת! אמר הרבי - "על החסד הזה שהשי"ת זיכה אותי שאוכל לעבוד אותו, צריך הנני להודות לו, כיצד אוכל לבקש עוד?".

קטנתי ... !!!

❖ מרגיחה טבח ❖

פנינים יקרים על הפרשה

המחנה הנשאר לפליטה, בעל כרחו

ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכחו והיה המחנה הנשאר לפליטה (ל"ב ט). וכתב רש"י: והיה המחנה הנשאר לפליטה בעל כרחו. ותמוה, מהו בעל כרחו? ונראה ליישב: דהנה רש"י ז"ל כתב בפרשת תולדות עה"פ "למה אשכל גם שניכם ביום אחד", וז"ל: רוח הקודש נורקה בה, ונתנבאה שבוים אחד ימותו שניהם [וכדנבאר בסוטה י"ב: שכך אכן היה].

והנה אי' במדרש, בין מחנה למחנה היה מהלך יום אחד רחוק, דכל מחנה היה רחוק מחברו יום אחד. וידוע, שיעקב אבינו היה במחנה הראשונה, שכן כתיב "והוא עבר לפניהם".

והשתא אתי שפיר, "אם יבוא עשו אל המחנה אחת והכחו" דהיינו המחנה הראשונה שבה היה יעקב, א"כ גם עשו ימות בו ביום, וכנ"ל, וא"כ "והיה המחנה הנשאר לפליטה" - בעל כרחו, שהרי היה המחנה השני רחוק מהלך יום אחד מחברו, ולא יכול עשו להגיע אל המחנה השנית להמית אותם, שגם הוא ימות בו ביום שימית את יעקב, ולכך היה בטוח יעקב שהמחנה הנשאר לפליטה. וזה שפיר רש"י הק' בצחות לשונו, בעל כרחו, כנ"ל ליישב.

(הגה"ק ר' יהונתן אייבשיץ אבד"ק פראג זצ"ל, עמודי יהונתן עה"ת, ריש פרשת וישלח וכן כתב החיד"א בנחל קדומים וישלח אות ד', ובחננוכת התורה מהגה"ק ר' העשיל מקראקא, וכן בס' עומק של אבא עמ' ר"ח בשם הגה"ר יהודה אסאד זצ"ל)

הנפק"מ בין שם אברהם לישראל

ויאמר לא יעקב יקרא עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל (ל"ב כ"ט). בגמ' ברכות (י"ג) תני בר קפרא הקורא לאברהם אברם, עובר בעשה, שנאמר "והיה שמך אברהם". ר"א אומר עובר בלאו שנאמר "ולא יקרא עוד את שמך אברם". אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב, הכי נמי? ומשני "שאני התם דהדר אהדר" קרא, עיי"ש. וצריך ביאור למה באמת גבי אברהם אבינו ע"ה כשנקרא אברהם נעקר שם אברם ממנו, וגבי יעקב אע"פ שנקרא ישראל מ"מ לא נעקר שם יעקב ממנו. [ואולי י"ל מפני ששם קראו יצחק, ופעולת זדיק לחיים, ואין לבטלו. אבל שם אברם קראו תרם אביו, ושפיר יש לבטלו].

וי"ל, דהא השם אברהם שקראו הקב"ה, כתיב הטעם "כי אב המון גויים נתתך", והוא ענין שררה ומלכות שניתן לאברהם אבינו ע"ה, במתנה מוחלטת. ולכך נתבטל שם אברם לגמרי. אבל מה שניתן ליעקב אבינו ע"ה שם ישראל, האי גילה לו המלאך הטעם "כי שרית", והיינו לפי שניצל מהמלאך, ומעשו, ולכן, וזה היה רק הצלה לשעתה, אבל לא הובטח לו שישוּב לא 'יבואו לו צרות וצלע [שהרי באמת אח"כ היה לו צרת דינה, ויוסף הרבה שנים]. ולכן לא נעקר שם יעקב, רק ניתוסף לו שם ישראל.

(הגה"ר יעקב ישראל קנייבסקי הסיטפולער זצ"ל, ברכת פרץ עה"ת, עמ' י"ז)

תיקן תחומין - לעשירי העיר

ויהן את פני העיר (ל"ג י"ח). ואמרו חכ"ל (בבב"ל ל"ג י"ב ע"ג, ד') "שיעקב אבינו תיקן להם מטבע, ומרחצאות, ותחומין". והנה, מטבע ומרחצאות ידוע למה הם צריכים, אבל תחומין, למאי נפקא מיניה לכן נח?

ואפשר לומר, דהואיל ונכרי ששבת חייב מיתה, ועשירים דאינם רגילים לעשות מלאכה בשבתים בשבת מאלהים, ולואת תיקן להם תחומין, כדי שייטילו בכל יום יותר מתחום שבת, ושוב לא ישתבו באותו יום למ"ד תחומין דאורייתא.

וזה "ויהן את פני העיר", פי לעשירים שנקראים "פני העיר".

(הגה"ק ר' משה סופר אבד"ק פרעשבורג זצ"ל, תורת משה עה"ת, דף כ"ו.)
הובא אשתקד. אך אנו מביאים שוב מחמת הקושיא הגדולה ע"ז, ויטרונו נא הקוראים ליישבה: באמת צ"ב בדבריו הק': דהנה בשבת ל"ג ע"ב, לא כתוב שתיקן להם תחומין, אלא "שחוקים" ולעומת זאת, במדרש רבה פר' ע"ט אות ד' אי' להדיא שיעקב אבינו תיקן "תחומין לעצמו", וילף מהא המדרש שיעקב אבינו שמר את השבת, וא"כ לא בעבורם תיקן זאת, אלא לעצמו, וצ"ע)

❖ תפארת החסידות ❖

ליקוטי אמרים ממאורי החסידות מלוקטים מספרים הקדושים

ולא למדתי ממעשיו הרעים - לצד הקדושה

עם לבן גרתי (כ"ב ט). ופי' רש"י ז"ל - ותרתי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים. ולכאורה קשה, והלא דברים קל והומר, אם תרתי"ג מצוות שמר, כל שכן שלא למד ממעשיו הרעים, שזו מדרגה קטנה יותר משמירת המצוות. אלא הפירוש כך הוא: כי יעקב אבינו ע"ה התאונן על שלא הגיע לתכלית השלימות בעבודת הש"ת, ועל זה אמר, אמנם תרתי"ג מצוות שמרתי, אך עדיין לא למדתי ממעשיו הרעים של לבן, לעשות את המצוות בחיות ובהתלהבות, כפי שלבן עושה את מעשיו הרעים.

(הרה"ק רבי יוחנן מקארלין-סטאלין זצ"ל - יו"ד כ"א כסלו, כתיב קודש - קארלין, עמוד מ)

בנים צדיקים - ההוכחה שיעקב לא נשא נשים בעבירה

הרה"צ רבי משה מרדכי מטריסק - לובלין זצ"ל אמר: כתיב "ויהי לי שור והמור ואשלחה להגיד לאדוני" (ל"ב ט). ואיתא במדרש "זה יוסף ויששכר". וצריך להקדים, איהו חשיבות יש לבנים צדיקים אצל עשו הרשע, שיעקב שלח לומר לו זאת.

אלה נראה ע"פ מה שאמרו חז"ל "בא על אותם מעריות מוליד בנים שאינם מהוגנים". והנה כל ימיו של יעקב לא היה כושר לעשות לו מאומה מחמת צדקתו, אבל כאן שחזר יעקב מלבן, ושמוע עשו שנצטו בעבירה - שתי אחיות, א"כ בודאי יוכל להרע לו, משום זה הלך כנגדו. ועל כן שלח לו יעקב לאמר "ויהי לי שור והמור" - אלו יוסף ויששכר, בנים צדיקים ומהוגנים [משני הנשים], א"כ כוכאן ראיא שלא נשא נשים בעבירה, ובמילא אינו מופחד ממך כי לא חטאתי.

(הגה"ח רנ"ג וויינטרייב זצ"ל, בישישים חכמה, עמ' שכ"ח)

ראות פינך אסור - להבדיל - כראיית פני אלוקים

ויאמר יעקב וגו' כי על כן ראיית פינך כראות פני אלוקים ותרצני (ל"ג ט). לכאורה מהו הדמיון בין ראיית פני אלוקים לראיית פניו של עשו הרשע. אלא י"ל, דבפני שני אנשים אסור לאף אדם להסתכל, בפני אדם רשע, כדאי' במגילה (כ"ה), ולהבדיל בפני הכהנים העולים

”ואעשה שם מזבח” / מעשה שהיה

”רבות מחשבות בלב איש, ונעצת ה' היא תקום” - בפסוק זה מתחילים פתח הצדיק רבי יחיאל הרבי הנזן מאלכסנדר את ספורו על המגיד ממזריש:

בין היושבים אצל המגיד היה אברהם תלמיד חכם, ר' עזריאל שמו, שנים יוקרות בו יומם וילחיה”. ר' עזריאל נשא-הן בעיני חבריו ומקרינו וגם המגיד חבבו.

זמן רב התפרנסה משפחתו, בדיקה, מעבודות מזדמנות שעשתה אשתו, אך ברבות הימים התרחבה המשפחה, הילדים גדלו ותקמין לא השביע עוד את הארץ. דחקה האשה בכלעה למצא עבודה בלשהי. ספר זאת ר' עזריאל לרבו. ”מדי שבוע תפגל מפני העקבה קבועה, וכך תוכל להוסיף ולהקדיש את כל-בך לתורה ולעבודתי, אמר לו המגיד.

הלך זמן, והתקצבה הקבועה לא ספקה עוד את צרכי ביתו של ר' עזריאל. האשה שבה ותבעה ממנו לצאת לעבודה. לאחר שספר זאת למגיד, העלה המגיד את גבה התקצבה השבועית.

ר' עזריאל קנה שקט מאשתו לפרק-זמן נוסף. כאשר חזרה האשה לתבע ממנו כי יגוב את בית-המדרש ויצא לעבודה, פנה אל רבו לשאל בעצתו. הגיש לו המגיד סכום פסף. ”קנה בזה עדישים ותן אותן לאשתך, שתמכרן בשוק”, יעץ לו.

נעשה ר' עזריאל בדבריו רבו. למחרת, בשעה שעמדה האשה בשוק עם קערת העדישים, עברה במקום ברפת הגרף של מזריש. מתוכה יצאה אשת הגרף וקנתה מדי האשה את כל העדישים.

”האם אינך מוכרת דבר מלבד עדישים?” תהתה אשת הגרף. ”אין בידי כסף ליותר מזה, ענתה לה המוכרת, בעינים משפלות. הושיטה אשת הגרף למוכרת העדישים הפן ממבעות. ”קחי ועמדי על רגליך”.

ככסף שקבלה קנתה האשה מצרכים בסמונות, ומכרה אותם בשוק. אם-אם התרחבה פעילותה המסחרית עד שפתחה חנות קטנה. המלך האיר לה פנים והחנות הקטנה גדלה והיתה לחנות גדולה, שבה נמכרו מוצרי מזון וצרכי בית.

עם התרחבות החנות הפצירה האשה בכלעה להפנות שכס ולסע לה בנהול העסק. ”הקדש לי רק כמה שעות ביום”, בקשה מבעלה.

התקשה ר' עזריאל לעמד בהפצרות אשתו והחל לסע לה בנהול החנות. עד מהרה נסחה לתוך עיני החנות והמכירות. העסק התרחב מאוד ור' עזריאל ורעייתו נחפכו לאנשים אמידים.

יום אחד נקרא ר' עזריאל לבית הגרף. ”איני צריך להזכיר לך כמה אתה חייב לי”, פתח הגרף ואמר, ”ליתר דיך, לאשתתי” ר' עזריאל נהנה בראשו. ”ובכן, אני זקוק לאיש נאמן, כדי להעביר עמו סכום פסף גדול מאוד לצורך רחוקה. עליך אוכל לסמוך, ובקשתו שתעשה את השליחותי”. ר' עזריאל ידע כי אין לפניו בררה, וקבל עליו את המשימה.

קדם צאתו לדרך בקש לקבל את ברפת רבו, ואולם כשבא לביתו היתה הדלת נעולה. השעה דחקה, והוא נאלץ לצאת לשליחותו בלא ברפת הדרך.

ר' עזריאל הפליג באגיה, ובדרבה עגנה ליד אי. ר' עזריאל ירד לפיל מעט פאי, עד המשך ההפלגה, וישע במחשבות נגות. הוא היה מרכז כל-בך בהרהורי, עד שלא הבחין כי האגיה עוכה את האי והוא נשאר לבדו, עזוב וחסר-כל. הפציו ובהם צורר כספו של הגרף נשארו באגיה.

שעות רבות התהלך בסהרורי, עד שהכריעו העיפות והצער והוא נפל על הארץ. כשהתעורר חש יבש רב בפיו. בקשי קם על רגליו והחל לתור אחר מקור מים. ממרחק הבחין במעין מפכה. בכל לבו קוה כי אין זה תעתוע דמיון. כשהתקרב, נוכח כי אכן מים חיים זורמים במקום. בכוחותיו האחרונים התכופף ארצה, פרץ מעמק לבו ”שכל נהיה בדבריו” ולגם בשקיקה מהמים הזכים.

לאחר ששתה קמעה התחוק בגופו וגם ברוחו. ”מן השמים טעו לי למצא מים, ומשמים יעזרו לי לצאת מכאן, אמר. עכבר שעשה הבחין באגיה אחרת, השטה לא הרחק מהאי. במאמצים רבים הצליח ללכוד את תשומת-לב המלחים, שהפז את האגיה ממסלולה ופגן אל האי להצילו.

ר' עזריאל הצטרף לחבורת עניים שגדדה מעיר לעיר ומארץ לארץ. 3 שנים הלפו עד ששוב הגיע למזריש. הוא לא ידע את נפשו מבוישה. הוא חשב מתגובת הגרף שאת כספו אבד ברשלנות, והתביש מפני אשתו ומקרינו, כשיראהו בעליבותו וישמעו את ספורו.

ואולם במהרה נודעו לו שתי עבודות. ראשית, כבר לפני שנה מת הגרף. שנית, אשתו כשלה בנהול חנותה והיא וילדיה שבו לחיי עני. רק אז אור ר' עזריאל אמן ופנה לביתו. למחרת בא אל רבו. המגיד קבלו במאור-פנים, ור' עזריאל ספר לו בשברון-לב את כל קורותיו. נחמו המגיד ואמר: ”ידע, כי במימיו של אותו מעין שגלית על אדמת האי התגלגלו ניצוצות קדושים של נשמות יהודיות חסרות תקון. על-ידי ברפת ישכל נהיה בדבריו, שברכת עליהם בכונה גדולה, דלית את כל אותם ניצוצות והחזרת אותם לשרשם. פדאיות היו כל תלאותיך שבשכיל הצלת אותם ניצוצות קדושים”.

לאחר שהות קלה, הוסיף המגיד ואמר: ”אשר לך ולמשפחתך, אחדש את התקצבה השבועית שהקצבתי לך כפרם פתחה אשתך את החנות...”

מאותו יום חדלה אשת ר' עזריאל מלהפרידו בעיני פרנסה, עתה ידעה כי ”רבות מחשבות בלב איש, ונעצת ה' היא תקום”.

כתוב בפרשתנו (וי' כ"ג) ”על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה”. הגה"ק ר' הונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו כרתי ופלתי (סיון ס"ה, כרתי קסט"ו) כותב, וז"ל: ”בימינו היה מנקר אחד, אפילו בעל תורה ומומחה למאוד, ונשתבש בדעתו לומר על גיד אחד, שהוא הגיד האמיתי, ועד היום הזה טעינו נחנו ואבותינו בגיד, שאינו גיד שאסרה תורה, והיה הולך ושב בכל ארץ אשכנז, ומרעיש הבריות, עד שבה לפראג, והגיע דבריו לפני וילנא חכמי העיר הגאונים, ואני מקרתי ובדקתי את הדבר ומצאתי שזה הגיד [שהמנקר הוא מצא] אינו רק בבהמות זכרים, ולא בבהמות נקיות, ואז הראיתי לו סמ"ג שכתב: גיד הנשה נוהג בזכרים ובנקבות, וע"י כך אישתיקול מילוליה”, עכ"ד הכרתי ופלתי.

במושכל ראשון אכן נראה, שהגר"י אייבשיץ אכן השיבו נכוחה, וסתם את טענותיו, אך בספרים הבאים אחריו (ע"י פתחי תשובה יוד"ס סי' קס"ה), תמחו עד למאוד על הכרתי ופלתי, דהיכן שהסמ"ג כותב לשון זו, כוונתו שהמצוה נוהגת אצל אנשים ונשים, וכוונתו לא הייתה כלל על הניקור אי מנקרים אף אצל בהמה נקבה, הקושייה קשה עד למאוד, עד כדי כך, שהיו ת"ח שתהו בקול לומר, שאם הפירכא היחידה נגד אותו מנקר, היו דברי הגר"י אייבשיץ, א"כ אולי באמת טענו עד היום באבחון גיד הנשה.

החכם סופר בשבועותיו (יוד"ס סי' ס"ט) מתייחס לחומר הקושייה על הכרתי ופלתי, ומיישב את דבריו בפלפול נפלא: הפסוק אומר ”על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה”, וא"כ מהיכן לנו לומר שאף נשים מחויבות, אולי נדרוש ”בני ישראל ולא בנות ישראל”. אלא קיי"ל, שנשים פטורות רק ממצוות קום ועשה שהזמן גרמא, אך הם מחויבות בכל מצוות הלא תעשה.

אמנם יש להקשות על קביעה זו, מאחר ובמקום אחר באוהרה לכהנים שלא להיטמאות למת, דורשים חז"ל שלבת כהן מותר להיטמאות למת, דכתיב ”בני אהרן” ולא בנות אהרן, ולכאורה אלו הם מצוות לא תעשה, ומדוע הנשים פטורות ? ולכך צריך לעשות מסקנת מחודשת, שאכן נשים חייבות במצוות לא תעשה, אמנם היכן שיש לנו סברה למסור את הנשים, פוטרים אותם, כמו מצוה זו, שמעממה הוא כדי שלא יעשו עבודה בטומאה, ומאחר ונשים בין כה אינם עושים את עבודות הכהונה, ישנה סברה חזקה לפטרם ממצוה זו.

כמו כן, במצוות גיד הנשה, באם נוכיח שגיד זה קיים רק בבהמות זכרים, ולא בנקיות, אזי יהיה לנו סברה חזקה לפטר את הנשים ממצוה זו, ולהתירם באכילת גיד הנשה, ובאם הבה"ג כתב שאף נשים חייבות בגיד הנשה, על כרחך שהגיד קיים אף בבהמות נקיות, ע"כ תות"ד החת"ס, ודפח"ח.

עברו שנים, וספרים ישנים נמצאו, וכתבי יד עתיקים נדפסו, והתעלומה נפתרה, באחד מקבצי הפרדס (ע"ה ח' גליון ד', הוצ' ספרי פרדס יוסף), ציינו לכת"י מאחד מהקדמונים, שנקרא סה"ג - סדר הלכות ניקור, שכותב בפרושו, שצריך לנקר גם אצל זכרים וגם אצל נקיות. וישנה סברה לומר שכונת הכרתי ופלתי לא הייתה לבה"ג, אלא לסה"ג. אחרים רצו לומר שכונתו לסה"ג. כעבור זמן, נמצא כת"י של הכרתי ופלתי, ששם הגיה להדיא, סה"ג!!!

הפלא היותר גדול בכל המעשה, הוא הערה ”קטנה” שמעיר בעל ה”פרדס יוסף” הג"ר יוסף פאצאנאווסקי - בסיום כל הפולמוס, וז"ל: ”ופלא והפלא, שעד היום לא הביט שום אדם בסמ"ג גופא, שכל המאמר על מצוות גיד הנשה נוהג בזכרים ונקבות וכו', לא נמצא שם כלל מזה”.

תפארת אבות

זכותם יין עלינו ועל כל ישראל. אמן

שבת קודש פרשת וישלח – ח"י כסלו: ד'תתקצ"ח - רבינו אברהם בן הרמב"ם. תצ"ז - הג"ר ארי לייב דרשן מפוזנא. תקע"ב - הרה"ק הרבי ר' ברוך מעטעז'כו. תרכ"ב - הרה"ק ר' יקותיאל שמואל שמעלק מטאסוב. תרל"ו - הרה"ק ר' יוסף יצחק מאורוטש. תשנ"ט - הרה"ק ר' אליעזר זאב מראחוב.

יום ראשון – י"ט כסלו: תקל"ג - כ"ק מרן המגיד הגדול ממזריש. תקצ"ז - הג"ר חי טייב – לא מת' חלב חיטים. תרמ"ב - הרה"ק ר' אליעזר רוקח [בן השר שלום] מבעלזא. תרע"ג - הג"ר פנחס הכהן שטיינער אבד"ק אילוך 'כרית שלום. תרע"ו - הרה"ק ר' מנחם נחום מטאלנא. ת"ש - הג"ר ברוך בער לייבונין 'ברכת שמואל”.

יום שני – כ' כסלו: תקל"ה - הרה"ק ר' שרגא פייבוש מקרעמניץ 'משנת חכמים. תקנ"ה - הרה"ק ר' משולם פייבוש מז'בראז' יושר דברי אמת. תקצ"ח - הרה"ק ר' דב בעריש מאושפיצין 'דברי צדיקים. תרנ"ח - הרה"ק ר' ישראל יצחק מראדושיץ. תרנ"ג - הרה"ק ר' ברוך מויזניץ 'אמרי ברוך. תשמ"א - הג"ר יצחק הוטנר 'פחד יצחק. תשמ"ב - הרה"ק ר' יוחנן מראחמסטריווקא - י"ם.

יום שלישי – כ"א כסלו: תקצ"ו - הג"ר יעקב קאפיל חרין אבד"ק וורבני 'חי' יעביץ. תרט"ו - הג"ר יעקב מאיר פאדווא מבריסק 'מקור מים חיים. תרפ"ד - הג"ר יוסף פרסבורג אבד"ק פאטעסדארף 'תפארת יוסף. תרצ"ד - כ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד מבוהוש. תשט"ז - הרה"ק ר' יוחנן מקארלין-סטאלין. תשכ"א - הג"ר צבי פסח פרנק 'הר צבי”.

יום רביעי – כ"ב כסלו: שמ"ו - הג"ר אלעזר אשכנזי 'מעשי ה"י. תקפ"ז - הרה"ק ר' שלמה מטאסוב. תר"צ - הרה"ק ר' יחזקאל מדעש 'כנסת יחזקאל. תשנ"ז - המגיד משרים הג"ר שבת בנימין יודלביץ. תשנ"ח – המגיד משרים הג"ר שלום מרדכי שבדחון.

יום חמישי – כ"ג כסלו: תקצ"ז - הג"ר דוד אבד"ק נובהרדוק 'גליא מסכת. תש"ג - הרה"ק ר' אלימלך מטאוש. תשכ"ז - כ"ק מרן אדמו"ר רבי אברהם אלימלך מגראדווינסק.

יום שישי – כ"ד כסלו: תרס"ג - הרה"ק ר' משה מדעש. תרס"ה - הג"ר חיים חזקיהו מדוני אבד"ק כהרון 'שדה חמד”.

שהשמחה במעונם

ברכת מזולא טבא מעומקא דליבא לידידינו הנכבדים

הר"ר שלום אנגלשטיין הי"ו – להולדת הנכד
הר"ר מרדכי איסר אקרמני הי"ו – להולדת הנכד
הר"ר מאיר ארי לייבונין הי"ו – לאירוסין הבת
הר"ר חיים אלכסנדר אקרמני הי"ו – להולדת הבן